

CURTEA DE APEL CENTRU

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Teilor 4
e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 635 417
www.instante.justice.md

4-357/17-1844 30.06.25

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28

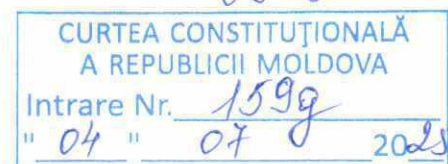
Curtea de Apel Centru, Vă expediază sesizarea înaintată de avocatul stagiar Stavinschi Alexandru, în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu, privind controlul constituționalității prevederilor art. 7 alin. (3) lit. h), art. 14 alin. (1) lit. g) și alin. (3), art. 20 alin. (2) lit. a1) și art. 28 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în cadrul examinării cauzei de contencios administrativ, intentată la acțiunea depusă de Ciuntu Sergiu către Autoritatea Națională de Integritate, cu privire la anularea procesului - verbal de inițiere a controlului nr. 2/10 din 19 ianuarie 2024 și a actului de constatare nr. 116/10 din 6 august 2024.

Anexe:

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate înaintată de avocatul stagiar Stavinschi Alexandru, în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu.
Încheierea Curții de Apel Centru nr. 3-107/24 din 27 mai 2025.

**Presedintele interimar al
Curții de Apel Centru**

Mîra Ghenadie

ÎNCHEIERE

27 mai 2025

municipiul Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența:

Președintelui completului, judecătorul
Judecătorilor

Mîra Ghenadie
Bostan Angela și Cașcaval Andrei

examinând, în procedură scrisă, cererea înaintată de avocatul stagiar Stavinschi Alexandru, în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, formulată în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de Ciuntu Sergiu către Autoritatea Națională de Integritate, cu privire la anularea procesului - verbal de inițiere a controlului nr. 2/10 din 19 ianuarie 2024 și a actului de constatare nr. 116/10 din 6 august 2024,

CONSTATĂ:

La 29 august 2024, reclamantul Ciuntu Sergiu a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate, solicitând:

- 1) anularea procesului - verbal de inițiere a controlului nr. 2/10 din 19 ianuarie 2024 emis de către Autoritatea Națională de Integritate;
- 2) anularea actului de constatare nr. 116/10 din 6 august 2024 emis de către Autoritatea Națională de Integritate;
- 3) compensarea cheltuielilor de judecată.

Potrivit fișei de repartizare a dosarului din 29 august 2024, acțiunea în contencios administrativ depusă de Ciuntu Sergiu a fost repartizată în mod automat-aleatoriu, judecătorului raportor, Mîra Ghenadie.

La 14 mai 2025, avocatul stagiar Stavinschi Alexandru, acționând în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu, a depus o cerere prin care solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 7 alin. (3) lit. h), art. 14 alin. (1) lit. g) și alin. (3), art. 20 alin. (2) lit. a¹) și art. 28 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

În urma acordării unui termen pentru ca pârâtul să-și exprime punctul de vedere cu privire la cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, la 19 mai 2025, Autoritatea Națională de Integritate, a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

Studiind cererea înaintată de avocatul stagiar Stavinschi Alexandru, în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în

contencios administrativ consideră că cererea urmează a fi admisă, cu remiterea sesizării spre examinare Curții Constituționale, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 195 din Codul administrativ, „*procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169--171*”.

Conform prevederilor art. 12¹ din Codul de procedură civilă, „(1) *În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.*

(2) *La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.*

(3) *Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.*

(4) *Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.*

(5) *Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii”.*

Potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, coroborat cu dispozițiile art. 4 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 74 din 10 aprilie 2025, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova intenționează să devină parte.

Conform §79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, pentru interpretarea art.135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, „*controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil”.*

Potrivit §82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea a reținut că „*judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu*

Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin.(1), lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82”.

În această ordine de idei, Completul de judecată menționează că pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, sunt necesare întrunirea cumulativă a condițiilor strict-obligatorii prevăzute la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă.

La caz, Completul judiciar constată că, obiectul excepției de neconstituționalitate invocat de avocatul stagiar Stavinschi Alexandru, în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu, și anume: „art. 7 alin. (3) lit. h), art. 14 alin. (1) lit. g) și alin. (3), art. 20 alin. (2) lit. a¹) și art. 28 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate”, intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

Completul de judecată menționează că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ având ca obiect controlul legalității procesului-verbal de inițiere a controlului averii și a intereselor personale, precum și al actului de constatare emis de către Autoritatea Națională de Integritate. Prin urmare, normele legale contestate pot fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

Din perspectiva criticilor formulate de autorul sesizării, aceste dispoziții legale nu au făcut anterior obiectul unui control de constituționalitate în raport cu aceleași motive de neconstituționalitate invocate.

La fel, Completul de judecată atestă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul uneia dintre părțile din proces – avocatul stagiar Stavinschi Alexandru, ce acționează în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Ținând cont de cele expuse, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ conchide că, în speță, sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, precum și în Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016 a Curții Constituționale.

Completul judiciar menționează că, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor de drept indicate *supra*, constituie o prerogativă a părții din proces, la caz, a reclamantului Ciuntu Sergiu, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

Din considerentele enunțate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de avocatul stagiar Stavinschi Alexandru, în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 7 alin. (3) lit. h), art. 14 alin. (1) lit. g) și alin. (3), art. 20 alin. (2) lit. a¹) și art. 28 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 195 și 230 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

DISPUNE :

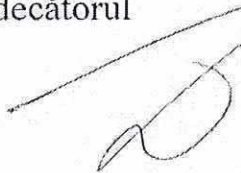
Se admite cererea avocatului stagiar Stavinschi Alexandru, în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se transmite Curții Constituționale sesizarea înaintată de avocatul stagiar Stavinschi Alexandru, în interesele reclamantului Ciuntu Sergiu, privind controlul constituționalității prevederilor art. 7 alin. (3) lit. h), art. 14 alin. (1) lit. g) și alin. (3), art. 20 alin. (2) lit. a¹) și art. 28 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

Mîra Ghenadie

Judecătorii

Bostan Angela

Cașcaval Andrei

Copia corespunde originalului
Judecător Mira Ghenadie

C E R E R E (privind ridicarea excepției de neconstituționalitate) dosarul dosarul nr. 3-107/24. Judecător raportor Ghenadie Mîra

De la : Alexandru Stavinschi

mie., 14 mai, 2025 14:03

Subiect : C E R E R E (privind ridicarea excepției de neconstituționalitate) dosarul dosarul nr. 3-107/24.
Judecător raportor Ghenadie Mîra

2 fișiere atașate

Către : cac@justice.md

Vă rog să confirmați recepționarea mesajului

 Cerere exceptie de neconstituttioanlitate.signed.pdf
538 KB

 Sesizare Curtea Constitutionala.signed.pdf
818 KB

Judecător raportor
Ghenadie MÎRA

Reclamant: Ciuntu Sergiu,

Reprezentant: Avocat stagiar Alexandru
Stavinschi, în temeiul mandatului avocațial seria

Pârât: Autoritatea Națională de Integritate
mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu
Bodoni 26.
e-mail: info@ani.md

C E R E R E
(privind ridicarea excepției de neconstituționalitate)

Prin prezenta, vă expediez sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitatea a art.7 alin. (3) lit.h), art.28 alin.(1), art.14 alin.(1) lit.g), art.14 alin.(3) art.20 alin.(2) lit.a¹) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Reieșind din motivele de fapt și de drept, expuse în sesizare, fiind constatate toate cele 4 condiții necesare pentru a sesiza Curtea Constituțională în temeiul art.195, art.230 din Cod Administrativ art.12¹ alin. (1) din Codul de Procedură Civilă articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională,

SOLICIT:

1. Admiterea prezentei cereri.
2. Emiterea unei încheieri judecătorești privind sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității normelor prevăzute la art.7 alin. (3) lit.h), art.28 alin.(1), art.14 alin.(1) lit.g), art.14 alin.(3) și a art.20 alin.(2) lit.a¹) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, sub aspectul corespunderii cu art.1 alin.(3), art.20 și art.23 din Constituția Republicii Moldova.

Anexă:

- Sesizarea Curții Constituționale – 8 file.

Reprezentantul reclamantului,
Avocat stagiar Alexandru Stavinschi

Digitally signed by Stavinschi Alexandru
Date: 2025.05.14 14:00:22 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Rezultatul verificării

Documentul Cerere exceptie de neconstitutioanlitate.signed.pdf

#	Semnatar	Semnatura	Data semnării
1	Stavinschi Alexandru	✓ Validă	14.05.2025 14:00:27

Mai verifică

Pagina principală

CENTRUL DE ASISTENȚĂ

Servicii Publice Electronice

112 920 000

Termeni și condiții

Închiriere în prezent

Procedura de integrare

support@pse.gov.ro

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

REPUBLICA MOLDOVA

MD-2004 mun.Chișinău str.Al.Lăpușneanu nr. 28

SESIZARE

privind excepția de neconstituționalitate

(prezentată în conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție)

I. Subiectul sesizării

1. Ciuntu Sergiu mun.
2. Avocat stagiar Alexandru Stavinschi email:

II. Instanța de Judecată

3. Curtea de Apel Centru
4. Judecător raportor Ghenadie MÎRA
5. Mun. Chișinău str. Teilor 4

III. Cazul dedus judecătii instanței de drept comun

6. La 10 ianuarie 2024, în cadrul Autorității Naționale de Integritate a fost înregistrată sesizarea nr. 03/60, cu privire la eventuala încălcare a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale de către dl Sergiu Ciuntu, ex-funcționar public cu statut special în cadrul Serviciului Vamal al RM.
7. La 19 ianuarie 2024, prin procesul verbal nr. 2/10, în privința reclamantului Sergiu Ciuntu a fost inițiat controlul averii și intereselor personale.
8. La 06 august 2024, Autoritatea Națională de Integritate a emis Actul de constatare nr. 116/10 prin care a decis:
 - Se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale de către dl Sergiu Ciuntu, ex-funcționar public cu statut special în cadrul Serviciului Vamal al RM în circumstanțele descrise în prezentul act.
 - Se constată diferență substanțială și deținerea averii cu caracter nejustificat, în mărime de – 571 466,51 lei în anul fiscal 2020 la data de 14.11.2020, diferență ce a fost constatată între averea dobândită și veniturile obținute în aceeași perioadă de către dl Sergiu Ciuntu și membri familiei.
 - Se transmite prezentul act de constatare către Serviciul Fiscl de Stat.
 - Se transmite prezenta cauză în instanța de judecată competentă spre examinare în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate în condițiile prevăzute la art. 34 alin. (5) din Legea nr. 132/2016.
 - Se decede dl Sergiu Ciuntu din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani și se înscrie în registru în condițiile prevăzute la art. 23 alin. (5)-(7) din Legea nr. 133/2016.
 - Se aduce la cunoștința dlui Sergiu Ciuntu actul de constatare și se informează despre dreptul de a-l contesta în termen de 30 zile de la emiterea acestuia, la Curtea de Apel Chișinău, MD-2043, mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4. La 14 decembrie 2023, Serghei Diacov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Autorității Naționale de Integritate, prin care a solicitat anularea actului de constatare nr.155/25 din 01 decembrie 2023, emis de Autoritatea Națională de Integritate în privința sa și a membrilor familiei sale.
9. La La 29 august 2024, Ciuntu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Autorității Naționale de Integritate, prin care a solicitat anularea actului de constatare nr.116/10 din 06 august 2024 emis de Autoritatea Națională de Integritate în privința sa și a membrilor familiei sale.

IV. OBIECTUL SESIZĂRII

10. În conformitate cu art.7 alin.(3) lit.h) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate prevede că una din atribuțiile autorității este de a stabili metodologia de efectuare a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.
11. Potrivit, art.28 alin.(1) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate autoritatea inițiază controlul averii și al intereselor personale din oficiu ori la sesizarea unor persoane fizice sau persoane juridice, în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale metodologiei de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților restricțiilor și limitărilor.
12. În corespundere cu art.14 alin.(1) lit.g) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate președintele și vicepreședintele autorității aprobă metodologia de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.
13. Potrivit, art.14 alin.(3) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate Vicepreședintele Autorității monitorizează inspectorii de integritate privind exercitarea conformă a atribuțiilor de serviciu, de asemenea supraveghează modul în care inspectorii de integritate respectă metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, aprobată de președintele Autorității.
14. În conformitate cu art.20 alin.(2) lit.a¹) inspectorii de integritate au obligația să respecte metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților restricțiilor și limitărilor, să nu emită, fără motive convingătoare, acte care se abat de la practica generalizată de verificare și control a inspectorilor de integritate.
15. În context, la data de 22.01.2018 prin ordinul nr.4 emis de Președintele Autorității Naționale de Integritate a fost aprobată metodologia de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese al incompatibilităților și al restricțiilor, metodologia respectivă a fost modificată prin emiterea ordinului intern nr.61 din 19.07.2018 și ordinul intern nr.18 din 22.05.2019.
16. Ulterior, la data de 13.10.2020 a fost emis ordinul nr.94 prin care a fost aprobată o nouă metodologie de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.
17. Totodată, este de menționat că la data de 14.02.2022 a fost emis ordinul nr.9 de către Președintele Autorității Naționale de Integritate prin care a fost abrogată metodologia de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor din 13.10.2020 și aprobată o nouă metodologie.
18. Metodologia respectivă a fost modificată prin emiterea ordinului intern nr.15 din 04.03.2022 și ordinul intern nr.38 din 30.08.2022.
19. La data de 24.01.2024 prin ordinul nr.8 a fost aprobată o nouă metodologie emis de Președintele Autorității Naționale de Integritate de efectuare a verificărilor și controalelor de către inspectorii de integritate.
20. În acest sens, menționez că în perioada anilor 2018-2024 metodologia de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor a fost modificată de opt ori dintre care de patru ori a fost adoptată o nouă metodologie.

21. Prin urmare, aprobarea metodologiei de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, exclusiv de către președintele sau vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate crează riscul ca metodologia să reflecte mai degrabă viziunea unei singure persoane sau interese politice, decât o abordare larg consultată și imparțială.
22. O confirmare a faptului că metodologia de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor aprobată la data de 24.01.2024 prin ordinul nr.8 reflectă mai degrabă viziunea unei singure persoane și nu este în corelație cu legea sunt următoarele exemple: acordarea unor drepturi inspectorilor de integritate, neprevăzute de lege și anume: fotografierea/filmarea, verificarea profilurilor de pe rețelele de socializare inclusiv cu dispozitive proprii.
23. O altă reglementare prevăzută în metodologia de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor aprobată la data de 24.01.2024 prin ordinul nr.8 și care depășește cadrul legal statuiază la pct.17 că legislația cu privire la integritate nu prevede suspendarea procedurii de verificare sau de control și nici nu conditionează emiterea actelor inspectorilor de integritate de actele altor autorități. Totuși, suspendarea verificării sau a controlului poate fi dispusă ca excepție, de către vicepreședintele Autorității, la solicitarea motivată a inspectorului de integritate, dacă există pericolul expirării termenului pentru efectuarea verificării sau a controlului. De regulă, inspectorii de integritate trebuie să se bazeze pe verificările proprii și să nu conteze pe actele emise de alte organe. Ultimele pot fi solicitate doar dacă inspectorul de integritate nu le poate face personal.
24. Un alt punct din metodologie care crează percepția ca metodologia reflectă mai degrabă viziunea unei singure persoane este pct.72 care stabilește că controlul integrității nu este o procedură penală, prin urmare, privilegiul acordat acestor persoane în procedura penală de a nu incrimina o rudă nu se aplică procedurii de control a integrității.
25. Totodată, pct.76 din metodologie prevede că inspectorul de integritate poate solicita informații și de la alte autorități competente ale altor state, precum și de la organizații și asociații internaționale. La aceste solicitări ar trebui să se recurgă totuși doar ca excepție, în privința cazurilor deosebit de serioase, deoarece multe țări nu oferă astfel de informații, iar altele, deși oferă, o fac peste perioade lungi de timp. În schimb, pot fi accesate bazele de date oficiale ale altor țări cu privire la companii, mijloace de transport sau imobile.
26. De asemenea, pct.77 din metodologie stabilește că, în cazul controlului averii și a intereselor personale, sarcina inspectorului este să stabilească un dubiu rezonabil cu privire la diferență între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea deținută.
27. Mai mult decât atât, conform art. 20 alin. (3) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, inspectorul de integritate nu solicită și nu primește dispoziții, inclusiv de la președintele sau vicepreședintele Autorității, referitoare la controalele aflate în derulare privind averea și interesele personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.
28. Prin Ordinul ANI nr. 9 din 14 februarie 2022, a fost aprobată Metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.
29. Prin Ordinul ANI nr. 38 din 30 august 2022, a fost modificată Metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, aprobată prin ordinul ANI nr. 9 din 14 februarie 2022, fiind completată cu punctele 83¹ – 83² cu următorul cuprins:

30. ” 83¹. Inspectorul de integritate transmite proiectul actului de constatare împreună cu dosarul de control ordonat cronologic, numerotat, bordurat și cusut, inspectorului de integritate cu atribuții de control și organizare a activității Inspectoratului de integritate, spre avizare.
31. 83². Inspectorul de integritate cu atribuții de control și organizare a activității Inspectoratului de integritate examinează în termen rezonabil proiectul actului de constatare, după care restituie inspectorului de integritate dosarul de control, proiectul actului de constatare avizat, spre analizare și eventuală ajustare a actului”.
32. Potrivit art. 20 alin. (3¹) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nu constituie imixtiune în activitatea inspectorilor de integritate și sunt permise acțiunile de control ale președintelui sau vicepreședintelui Autorității privind exercitarea conformă a atribuțiilor de serviciu de către inspectorii de integritate, precum și privind modul în care inspectorii de integritate respectă practica generalizată de verificare și control.
33. Astfel, unica persoană, care prin excepție, are dreptul de a efectua acțiuni de control privind exercitarea conformă a atribuțiilor de serviciu de către inspectorii de integritate este președintele sau vicepreședintele Autorității, dar nici într-un caz un alt inspector de integritate.
34. Prin instituirea obligării avizării actelor de constatare, este grav încălcat principiul independenței inspectorilor de integritate, indicat la art. 20 alin. (2), lit. a) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, care prevede: inspectorul de integritate are obligația să-și îndeplinească atribuțiile cu obiectivitate, respectând principiile legalității, independenței imparțialității, transparenței, confidențialității, celerității, integrității, egalității, al dreptului la apărare și al buneii administrări, precum și unul dintre cele 20 de principii de luptă împotriva corupției adoptate de către Consiliul European prin rezoluția 9724 din 1997, care constă în asigurarea independenței și autonomiei persoanelor responsabile care activează în domeniul luptei împotriva corupției și necesitatea protejării acestora de la orice imixtiuni și influențe nepotrivite
35. Avizarea actului de constatare este o formă de imixtiune în activitatea inspectorului de integritate manifestată prin inducerea/insuflarea unei opinii și sau concluzii impropriei inspectorului de integritate, de către o persoană neautorizată conform legii și care încalcă flagrant prevederile art. 22 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, potrivit căruia, inspectorul de integritate este responsabil de legalitatea acțiunilor realizate în cadrul procedurilor de verificare și control, precum și de calitatea controalelor efectuate și a actelor emise. Inspectorul de integritate poartă răspundere disciplinară, contravențională, civilă sau penală în conformitate cu legislația.
36. Astfel, este de remarcat că, prin aprobarea metodologiei de către conducerea ANI se completează și/sau modifică Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, ori introducerea prin metodologie a sarcinii inspectorului de integritate de a stabili doar un dubiu rezonabil cu privire la diferență între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea deținută, contravine Legii nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.
37. Conform, principiului legalității toate atribuțiile, obligațiile și standardele aplicabile inspectorului de integritate trebuie să fie prevăzute direct de lege, nu de o metodologie secundară. Legea nu prevede explicit că inspectorul poate să emită un act de constatare doar în baza unui „dubiu rezonabil”, iar în cazul în care prin metodologie se introduce această obligație se depășește cadrul legal, metodologia nu poate prevedea noi obligații sau standarde care să schimbe scopul, sensul sau aplicarea legii. Stabilirea doar a unui „dubiu rezonabil” este insuficient pentru a îndeplini cerințele legale. Dacă inspectorul constată doar un „dubiu rezonabil” se reduce standartul probator necesar pentru luarea unei decizii, ceea ce poate duce la sancționarea unor persoane pe baza unor suspiciuni nefondate. Introducerea prin metodologie a standartului „dubiu rezonabil” este problematică, deoarece reduce nivelul probator cerut pentru a constata nereguli în averea sau cheltuielile unei persoane. Aceasta contravine principiilor independenței inspectorului, proporționalității și legalității și poate conduce la încălcarea drepturilor subiectului controlului.

38. Atragem atenția, onoratei Curți că articolele din lege care permit aprobarea metodologiei de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor nu definesc clar limitele și criteriile pentru elaborarea metodologiei, iar modificarea frecventă crează confuzie atât pentru inspectorii de integritate, cât și pentru persoanele supuse controlului. Subiecții evaluării nu cunosc în mod clar care sunt regulile aplicabile la un anumit moment, totodată se crează impresia că acest instrument este folosit în mod discriționar, motiv din care este afectată încrederea publicului în obiectivitatea și imparțialitatea procesului de control.
39. În acest sens este important de menționat că este relevantă în acest sens jurisprudența Curții Europene, care a subliniat importanța certitudinii juridice și securitatea raporturilor juridice, în contextul dreptului la un proces echitabil.
40. Curtea a notat că certitudinea juridică reprezintă un principiu fundamental al unei societăți democratice, care este inerent tuturor articolelor din Constituție, inclusiv dreptului de proprietate.
41. Principiul certitudinii juridice este un element fundamental al statului de drept, acesta presupune ca normele juridice trebuie să fie clare, precise, stabile și să permită persoanelor să prevadă consecințele juridice. De aceea, normele care stabilesc aprobarea metodologiei de către conducerea ANI, încalcă cerințele ca acestea să fie previzibile, stabile. Subiectul de control nu își poate organiza corect apărarea sau respecta obligațiile legale, deoarece regulile se schimbă constant. Modificările frecvente, pot permite conducătorului autorității să ajusteze metodologia după anumite cazuri sau situații.
42. Prin urmare, art.7 alin.(3) lit.h), art.28 alin.(1), art.14 alin.(1) lit.g), art.14 alin.(3) art.20 alin.(2) lit.a¹) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate prin care este statuat că se aprobă de către Autoritate **metodologia de efectuare a controlului averii și al intereselor personale** și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, crează confuzii și neclaritate pentru subiecții supuși controlului, oferă posibilitatea modificării frecvente ale acesteia care duce la aplicări diferite pentru cazuri similare, ceea ce afectează egalitatea în fața legii.
43. Totodată atragem atenția onoratei Curți că metodologia aprobată de către președintele Autorității Naționale de Integritate nu este una strict tehnică, aceasta prevede reguli noi și interpretări care nu sunt prevăzute de lege depășind în acest sens cadrul legal.

V. **INCIDENTA DREPTURILOR DIN CONSTITUTIE**

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

VI. ARGUMENTELE INGERINTEI ÎN DREPTURILE CONSTITUZIONALE

44. Art.7 alin.(3) lit.h), art.28 alin.(1), art.14 alin.(1) lit. g), art.14 alin.(3) art.20 alin.(2) lit.a¹) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate stabilesc posibilitatea aprobării de către președintele Autorității Naționale de Integritate a unei metodologii de efectuare a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic a conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, fără a clarifica limitele și criteriile pentru elaborarea metodologiei, iar modificarea frecventă crează confuzie atât pentru inspectorii de integritate, cât și pentru persoanele supuse controlului. Importanța reglementării limitelor și criteriile pentru elaborarea metodologiei asigură certitudinea juridică și respectarea securității raporturilor juridice, în contextul dreptului la un proces echitabil.
45. „Claritatea” este condiția indispensabilă a „predictibilității”, întrucât pentru a prevedea trebuie să fie asigurat accesul la informații suficiente și comprehensibile. Conotativ vorbind, relația dintre acești doi termeni se înfățișează similară relației Yin și Yang – existența unor condiții a căror sumă compun întregul, unde una fără alta este de neconceput. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat în acest sens că „*legea trebuie să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale*” adițional, din Hotărârea Curții Constituționale nr 22 din 01.10.2018 pe marginea sesizării nr. 94g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, notăm că la punctul 38 este stipulat: „[...] pentru ca legea să îndeplinească cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniu respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit”. Reiesind din cele precizate anterior, Curtea a declarat neconstituțional. art. 328, alin. (3), lit. d).
46. Vorbind despre *claritatea legii*, menționăm că aceasta privește modul de receptare a conținutului actelor normative de către corpul social, în sensul de înțelegere a acestora. În această ordine de idei, este important ca norma juridică să fie accesibilă și inteligibilă, întrucât cei cărora li se adresează trebuie să conștientizeze posibilele consecințe ale faptelor lor. O relevanță deosebită în contextul dat aparține art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia: „Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”. Prin urmare, asigurarea clarității legilor este o îndatorire constituțională a statului, un prim element al mecanismului de garantare a drepturilor omului, remarcant fiind dreptul la un proces echitabil, care oferă persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului.
47. Făcând referință la *predictibilitatea legii*, ne raliem la opinia doctinarilor ce susțin că efectele acesteia trebuie să fie previzibile, în măsura în care să permită subiecților de drept să-și gândească conduita conform reglementărilor sale. Astfel, previzibilitatea se referă la urmările efectivității normei, impunând ca legile să fie calculate și fiabile. „*În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice*”, acestea reies din practica judiciară a Curții de Justiție a Comunităților Europene, fiind oferită drept exemplu cauza *Faccini Dori c. Recreb*, prin care s-a reiterat că legislația trebuie să fie clară și predictibilă unitară și coerentă.
48. În final, ținem să raportăm cele menționate pe parcurs la ampla jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, care prin hotărârile referitoare la *Sunday Times c. Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, 1979* și *Dammann c. Elveției, 2005* a subliniat importanța asigurării clarității și previzibilității legii, instituind o serie de repere pe care legiuitorul trebuie să le ia în considerație pentru asigurarea implementării acestora.
49. În context, ținem doar să accentuăm că anume „claritatea și predictibilitatea” sunt unii dintr-un pilonii statului de drept, stat care este apreciat și elogiut pentru calitatea legilor sale.

50. Astfel, reieșind din motivele de fapt și de drept, expuse supra, fiind constatate toate cele 4 condiții necesare pentru a sesiza Curtea Constituțională în temeiul art. 195, art. 230 din Cod Administrativ art.12¹ alin. (1) din Codul de Procedură Civilă articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională,

SOLICITĂM:

1. A admite cererea.
2. A ridica excepția de neconstituționalitate în fața Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității normelor prevăzute la art.7 alin. (3) lit.h), art.28 alin.(1), art.14 alin.(1) lit.g), art.14 alin.(3) și a art.20 alin.(2) lit.a¹) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, sub aspectul corespunderii cu art.1 alin.(3), art.20 și art.23 din Constituția Republicii Moldova.
3. A declara neconstituțională norma art.7 alin. (3) lit.h) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și anume autoritatea stabilește **metodologia de efectuare a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor**”.
4. A declara neconstituțională textul normei art.28 alin. (1) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și anume **și ale metodologiei de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.**
5. A declara neconstituțională norma art.14 alin. (1) lit.g) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și anume președintele și vicepreședintele autorității aprobă **metodologia de efectuare a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.**
6. A declara neconstituțională textul normei art.14 alin.(3) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și anume Vicepreședintele Autorității monitorizează inspectorii de integritate **supraveghează modul în care inspectorii de integritate respectă metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, aprobată de președintele Autorității.**
7. A declara neconstituțională norma art. 20 alin.(2) lit.a¹) din Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și anume inspectorii de integritate au obligația **să respecte metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, să nu emită, fără motive convingătoare, acte care se abat de la practica generalizată de verificare și control a inspectorilor de integritate.**

VII. DECLARAȚIE SI SEMNATURA

51. Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt veridice.

Avocat stagiar
Alexandru Stavinschi

Digitally signed by Stavinschi Alexandru
Date: 2025.05.14 13:54:11 ERST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

